

היטב. הוא נפטר כאשר המדינה צעדה עדיין את צעדיה הראשונים — צעדים אשר וייצמן שוב לא השפיע עליהם במ-אומה.

מפלגות

מרד הרובוטים

פעם קראו לעקיבא גוברין, הי"כ מפא"י גבה הקומה, בשם "הנשר הקרח", משום צורת ראשו. השבוע נסתבר כי גוברין נישאר קרח מכאן ומכאן.

בימי פרשת לבון הפתיע גוברין את חבריו היותר-נאיביים. מבחינת גילו (60) ועברו, היה מקומו של העסקן ילידי-אוקראינה בין הקשישים, שתמכו בלבון עד הרגע המכריע, או שפסחו על שתי הסעיפים. אך גוברין ידע מניין נושבת הרוח — והוא תמך בנערי-החצר.

"הוא ילחם עד הלבון האחרון" אמרו חבריו במרירות.

בית הכובות. בעזרת גוברין התגבשה סופית דיקטטורה של בן-גוריון במפלגתו. דיקטטורה זו היתה זקוקה לשרות נוסף: שיתוק הכנסת והפיכתה לאי-פתיחות.

ואכן, כראש סיעת מפא"י וכראש הקואליציה, עזר גוברין בכל כוחו להשיג מטרה זו. הוא לקח חלק פעיל בהעברת חוק המשמעת הקואליציונית, האוסר על החיכים הקואליציוניים להצביע לפי מצפונם, מכריח אותם למלא את פקודות הרוב בממשלה.

בתום המלאכה, יכול היה גוברין להשיק קיף סביבו בסיפוק. ההצבעות הפכו לעניין אוטומאטי, החיכים פעלו כמו רובוטים, המרימים ידיים כשהאצבע הממשלתית לוחצת על הכפתור.

כנפיים קצוצות. רק דבר אחד שכח גוברין: בכנסת של רובוטים, אין חשיבות גם לחיכים של מפא"י. לפתע מצא גוברין כי תפקידו התרוקן מכל תוכן. בתור ראש הנהלת הקואליציה, שוב לא היה, אלא בורג קטן וחסר-חשיבות במכונה, שהופעלה על-ידי שרי מפא"י.

ההחלטות החשובות נתקבלו בשיחות פרטיות בין השרים, לגוברין לא נותר עוד תפקיד, אלא להביא את צאן-המצביעים אל ההצבעה.

עוד יותר ריק היה תפקידו כראש סיעת מפא"י. ההחלטות המעטות שלא נתקבלו בשיחות השרים, הושגו בישיבות מזכירות המפלגה. כי החיכים המפא"יים חייבים למלא את הוראות המזכירות של מפלגתם — ושוב אין כל צורך לקבל על כך את ההסכמה של ה"סיעה".

השבוע החליט הנשר הקרח לפרוש את כנפיו, התפטר מתפקידו. אם לא יחול שינוי במצב, אולם הכנפיים היו קצוצות — במספרים שגוברין עצמו עזר להשחית.

חבריו רק משכו בכתפיהם למראה המראת-הנפיל. הם ידעו כי שום דבר לא ישתנה. לכל היותר תתקבל החלטה חסודה.

חושיוטן

הצבא הפרטי

היכן התרכזה הפעילות האינטנסיבית ביותר, בימי שביתת ההאטה של פועלי נמל חיפה (העולם הזה 1311)? אפשר לחשוב בתמימות שבוועד הפועל של ההסתדרות, במועצת פועלי חיפה, או אפילו במשרדו של אבא חושי. התשובה הנכונה: במפקדת מישר הנמל, בתוך שטח נמל חיפה.

עסקנים ושליחים נכנסו ויצאו מן התחנה, כאילו היה זה מטה של יום בחירות. לרשותם עמדו לא רק משרדי-התחנה, אלא גם רכבי-המישור.

אין בכך כל פלא. כי מכל הגופים הכפופים לאבא חושי בחיפה, אין גוף הכפוף לו יותר מאשר מישר-הנמל, ש150 אנשי מקבלים את משכורתם מן המדינה. זהו, למעשה, צבאו הפרטי של חושי.

זהו צבא במלוא מובן המלה. תפקידו אמנם לשמור על שערי-הנמל ועל המחסנים. (המשך בעמוד 6)

• בניגוד לפרלמנט הבריטי, למשל, בו מחליטה כל סיעה על עמדתה ברוב-ידועה, מסרבת בפרוש לקבל הוראות מחוקרות המפלגה שלה. הנימוק: עם היבחרו, מייצג הנבחר את בוחריו, ולא את מוסדות מפלגתו.

העם

קול מן העבר

לגבי תלמידי כיתה ב', חיים וייצמן הוא שם של רחוב — כמו אוסישקין, אלנבי ודינגוף.

לגבי השביעיסטים, וייצמן הוא תמונה על הקיר, "הנשיא הראשון של המדינה". לגבי אחיהם המבוגרים, וייצמן הוא דמות נשכחת-למחצה מימי נעוריהם, נרמזת לא הערצה, לזיכרון או לשינאה תהומית. לגבי אבותיהם, וייצמן הוא סמל של "הימים הטובים ההם", כאשר מנהיגי ה"אומה היו תרבותיים, הומאניים, שופעי הומור ואמרות-שפר.

השבוע, עשר שנים אחרי פטירתו, ניסתה המדינה לשבח את חיים וייצמן בתמונתה ההיסטורית. אך הגאומים הנמלים ציגו היו מרובים מן הגסיונות הכנים לבסס אמת היסטורית.

תמיד עם השלטון. חיים וייצמן היה החוליה המהכרת בין תיאודור הרצל ודוד בן-גוריון, הן בזמן והן בהשקפה. הוא סימל שני עקרונות-יסודיים מהם לא זו כל חיו:

• האוריינטציה המוחלטת על בריטניה הגדולה, מבלי לסטות ימינה ושמאלה.

• האמונה כי עובדות מוגמרות יקבעו את עתיד הארץ, וכי "עוד עו ועוד דור נם" שקולים כנגד כל ההצהרות בעולם. העקרון הראשון היה המשך ישיר של תורת הרצל. הרצל, כמו וייצמן אחריו, לא חלם כלל על האפשרות שהציונים יצמידו את עצמם כראש תנועות-שיחרור של עמיתיהם נגד השלטון הזר. חלומם היה לכרות ברית דווקא עם השלטון הזר, ובמקרה הצורך — נגד בני המקום. לכן השתול הרצל באוויג השולטאן ה"תורכי ובראיוני ידיו, הקיסר הגרמני. לכן פנה, בסוף ימיו, לעבר בריטניה. במקום שנכשל, הצליח וייצמן כעבור שנים מעטות. יותר מכל אדם אחר, סימל את הברית ההיסטורית בין הציונות והאימפריאליזם הבריטי, שנשאה את השם "הצהרת בלפור".

וייצמן ניסה אמנם, במשך תקופה קצרה, לכתוב ברית גם עם הערבים. אולם אינטרמצו זה ("שיחות וייצמן-פייצאל") היה כולו פרי יוזמתו של סוכן בריטי — אלוף-משנה סי. אי. לורנס האגדתי — שראה בכך גירוש לגירוש הצרפתים מסוריה. כשיד לורנס מן הבמה, נשכח כל העניין מלב וייצמן.

המשבר הגדול בחיי וייצמן בא כאשר התנגשה שאיפת-העצמאות העברית עם ה"אינטרס הקולוניאלי הבריטי. ההתנגשות שיאטאה אותו מן הבמה. במקומו בא איש שהבין כי אפשר להשתלב במערך המערבי בווישינגטון הצולה, ושוב אין צורך בלונדון השוקעת. דוד בן-גוריון הכריז בבית-מלון אמריקאי בשם בילט מור על השאיפה להקמת מדינה יהודית — וחיים וייצמן חדל להיות כוח פוליטי.

נכנע זר. תיאודור הרצל לא התעניין במיוחד במפעל הבניין בארץ. הוא חי בעולם דמיוני של אמנות כינלאומיות ("צרטרס") ומשפט גלוי של העמים. יורשו בעולם זה היה זאב ז'בוטינסקי.

ואילו וייצמן, שהבין את חשיבותו העצומה של מפעל-הבניין בשלב הראשון של כיבוש הארץ, כבסס לכלכלה עברית עצמאית ולצבא עברי עצמאי, הצטרף מן הרגע הראשון אל המחנה המנצח — מחנה ההתיישבות העובדת, תנועת-הפועלים וארגון-ההגנה.

אולם וייצמן עצמו לא השתייך למחנה זה בגופו. המדען הבינלאומי, שנשא דר"כ בריטי עד ליום הקמת המדינה, שקרא לעצמו בשם "ציארלס ושלם השתקע מעור למ כל מאור בארץ, נישאר נטע זר במחנה שהוא עצמו עזר לטפח. הוא לא יכול היה להתחרות באדם שהתחל בארץ בגיל 18, שאימץ לעצמו שם עברי ("בן-גוריון") במקום גרין, ושהשתתף ב"עיצוב המחנה מראשיתו.

המעבר מוייצמן לבן-גוריון היה, כש"הגיע היום, כמעט אוטומאטי.

איש המעבר. וייצמן סימל שלבי-מעבר בין עולם הקונגרסים המרחפים באוויר, לבין עולם המדינה המעורה בקרקע. עצם הקמת המדינה הפך אותו לאצ"ל כרוניום. רק במיקרה זכה להגיע אליה, בגיל מופלג, ולשאת בכהונתה הרמה ביותר.

נדמה כי וייצמן עצמו הרגיש בכך

היא שונה. היא מיוחדת במינה

היא...
"BLENDED"

תוצרת דובק - ערבות לטיב
פוסום ריו יעקסונו

טוויסט ושאר הרקודים

תלמד לבד בניתך תוך כמה שעות

פרטים: במועדון לרקודים ת.ד. 4915 ת"א

מטרכת "אתגר" מוכנה לשלוח מרצים

לחוגי בית

שיערכו ביוזמת הקוראים. לצורך זה ייענו להזמנות חברי-המטרכת —

אורי אבנרי נתן ילין-מור ד"ר יעקב ירדור בועז עברון בנימין עמרי

כל קבוצה של לפחות 25 קוראים, המבקשת לערוך חוגי-בית בבית אחד מהם, מתבקשת להודיע על כך למע"כ, ת"ד 3006, תל-אביב, לפחות שלושה שבועות מראש, לציין את שם המרצה הרצוי לה ואת הנושא המבוקש, וכן לצרף המחאה בסך 75 ל"י לקרן "אתגר".